

10. Про збільшення капіталу банків: Постанова НБУ від 04.02.2016 р. № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0058500-16>.

References

1. Pro oplatu pratsi: Zakon Ukrainy vid 24 bereznia 1995 r. № 108/95 VR [About payment of labor: Law of Ukraine dated March 24, 1995, No. 108/95 VR]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр> [in Ukrainian].

2. Pro vstanovlennia ta zminy minimalnoi zarobitnoi platy: Zakony Ukrainy vid 30 sichnia 1998 r. vkluchno do Zakonu Ukrainy № 1174 vid 06.12.2016 r. [About the establishment and change of the minimum wage: Laws of Ukraine dated January 30, 1998, including Law of Ukraine No. 1174 of 06.12.2016] [in Ukrainian].

3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.2016 r. № 1774-VIII [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine: Law of Ukraine dated 06.12.2016 № 1774-VIII]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19> [in Ukrainian].

4. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2017 rik: Zakon Ukrainy vid 21.12.2016 r. № 1801-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2017: Law of Ukraine dated December 21, 2016 No. 1801-VIII]. zakon.rada.gov.ua.

Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19> [in Ukrainian].

5. Spetsvyпуск «Uriadovi novyny» [Special issue "Government news"]. (2018). [in Ukrainian].

6. Uriadovi kur'yer – *Government Courier*, 2015, June 16 (No. 111), pp. 16 [in Ukrainian].

7. Pro prozhytkovyi minimum: Zakony Ukrainy vid 15.07.1999 r. №966-KhIV vkluchno do 2019 r. [On the living wage: Laws of Ukraine dated July 15, 1999, No. 966-XIV inclusive till 2019]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14> [in Ukrainian].

8. Pro banky ta bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy №2121-III vid 07.12.2000 r. [On Banks and Banking: Law of Ukraine No.2121-III dated December 7, 2000]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> [in Ukrainian].

9. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2019 rik: Zakon Ukrainy vid 23.11.2018 r. №2629-VIII [On the State Budget of Ukraine for 2019: Law of Ukraine dated November 23, 2018, No. 2629-VIII]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19> [in Ukrainian].

10. Pro zbilshennia kapitalu bankiv: Postanova NBU vid 04.02.2016 r. № 58 [On the increase of banks' capital: NBU regulation dated 04.02.2016, No. 58]. [zakon.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0058500-16). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0058500-16> [in Ukrainian].

І. А. Топалова

чл.-кор. АЕН України

канд. екон. наук

ORCID 0000-0001-7845-6612

e-mail: djesi@te.net.ua

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ В РЕГІОНІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Побудова інноваційного вектору розвитку регіонів України ставить перед собою мету стимулювання нововведень задля імпортозаміщення та модернізації економіки.

Відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку (на період до 2020 року) визначено цілі державної регіональної політики та самоврядування, спрямовані на досягнення широко спектру цілей, найбільш важливою з яких є підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів. Дана ціль полягає у створенні оптимальних умов для розкриття регіонами власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки [5].

Усе це актуалізує пошук адекватного інструментарію, який був би адаптований під сучасні умови та здатен не тільки виявляти проблеми в регіональному інноваційному розвитку, а також дозволяв би всебічно розуміти та здійснювати пошук конкретних заходів для їх подальшого та цілеспрямованого розвитку.

Аналіз останніх публікацій з даної проблеми. Вагомий внесок у теорію й практику регіонального інноваційного розвитку, управління інноваційними процесами у промисловості та стратегічного управління регіональною економікою внесли такі вітчизняні вчені, як: Б. Буркинський [1], І. Вахович [2], В. Геєць [3], О. Головченко [4], В. Дубницький [5], В. Захарченко [6], С. Ілляшенко [7], С. Колодинський [8], О. Лайко [9], В. Пілюшенко [14], В. Семенов [15], Т. Уманець [10] тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Змістовні наукові напрацювання як вітчизняних, так і зарубіжних вчених з питань управління інноваційними процесами у промисловості створюють основу для подальших досліджень. Однак для більш гнучкого стратегічного планування інноваційного розвитку регіону на основі рівня інноваційної привабливості певних галузей (підгалузей) даного виду економічної діяльності необхідно йому приділяти більше уваги.

Метою статті є формалізація методичних підходів щодо комплексної оцінки інноваційної привабливості галузей промисловості в регіоні за допомогою інтегральних індикаторів.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Для дослідження проблем соціально-економічного розвитку сьогодні необхідно використовувати інструментарій, який складається із сукупності різних інструментів, що застосовуються у будь-якій діяльності [13]. Таким сучасним інструментарієм є науково-обґрунтована розробка стратегії інноваційного розвитку галузей промисловості регіону.

При формуванні інструментарію підтримки процесу розробки стратегії інноваційного розвитку галузей промисловості регіону необхідно, в першу чергу, визначити рівень інноваційної, а, іноді, й інвестиційної привабливості промисловості регіону з урахуванням вимог сучасності. Визначення саме цієї галузі промисловості (КВЕД-10) пояснюється тим, що як на макро-, так і на мезорівнях саме промисловість є лідером за обсягом валової доданої вартості у структурі ВВП України за видами економічної діяльності, а переробна промисловість – серед галузей промисловості переважної більшості регіонів України.

Останніми роками у вітчизняній практиці актуальності для регіональної економіки та наукового забезпечення набуло питання обґрунтування та залучення необхідного обсягу коштів і у зв'язку з цим спроби побудови механізму оцінки галузевої інноваційної привабливості регіону [14; 15]. Дана оцінка здійснюється поряд з аналізом сприятливості інноваційного клімату у регіоні порівняно з існуючими умовами конкурентів-регіонів.

Однак існує декілька «слабких місць» при формуванні подальшого інноваційного вектору розвитку держави та регіонів:

- низький попит на інновації, тобто середній та крупний бізнес не проявляє достатнього інтересу до інновацій;

- відсутній алгоритм бізнес-наука-влада. Наука, особливо регіональна або галузева має серйозний науковий потенціал, однак технологічного потенціалу не вистачає. Саме тому, компанії, які здійснюють модернізацію виробництва вимушені придбавати західні технології та обладнання. ВНЗ України та наукові інституту повинні взаємодіяти з бізнесом та владою;

- низький рівень інфраструктури науково-технічної діяльності та регіональних інноваційних систем. Необхідним є формування виробничо-технологічної інфраструктури (техно-парки, бізнес-інкубатори, фабрики думок, центри колективного користування, центри передачі технологій, кластери, тощо), а також інформаційну та експертно-консалтингову, фінансову, кадрову та збутову інфраструктуру;

- низька інноваційна активність регіонів. Основна частина об'єктів інноваційної інфраструктури зосереджена у таких регіонах: Київська, Харківська, Дніпропетровська та Одеська області [23]. Для вирішення даної проблеми необхідні зусилля держави у напрямку стимулювання контролю в інноваційному розвитку суб'єктів господарювання: створити сприятливі умови для ведення бізнесу, прийняття участі у фінансуванні інновацій регіональний та державних органів влади, сформувати ефективні механізми інноваційного розвитку. Різні регіони України мають різний

інноваційний потенціал, який має максимальний розліт – по індексу якості інноваційної політики;

- низький рівень якості інноваційної політики регіонів. Створення сприятливих умов фінансування інноваційної діяльності та поліпшення нормативно-законодавчого регулювання, що доволі стимулює підприємства;

- недосконалий рівень маркетингових досліджень, який проявляється у слабкому просуванні ідей, розробок та інноваційних продуктів на ринках. Потрібна маркетингова підтримка на ринках інноваційної продукції, формування позитивного іміджу України та її регіонів на європейській та міжнародній арені;

- відсутність обміну досвідом та кооперації спеціалістів-новаторів. Обмін інформацією та досвідом, підвищення ефективності комунікацій між різними структурами, зацікавленість в інноваційному розвитку, визначення основних напрямів в інноваційному розвитку, визначення основних напрямів вирішення проблем, створення в цілому умов для формування інноваційної моделі розвитку регіонів повинно здійснюватись на базі чітко визначеної інноваційної платформи.

Отже, інноваційна привабливість галузі промисловості – це узагальнююча характеристика певної галузі промисловості з погляду перспективи її розвитку, прибутковості вкладених коштів та рівня фінансових ризиків.

Контент-аналіз існуючих методик оцінки галузевої інноваційної привабливості свідчить про те, що у них в основі розрахунку рівня інноваційної привабливості галузі лежать зміни у структурі інвестицій будь-якої галузі [4; 8; 10; 14].

На погляд автора, при визначенні методичного підходу щодо рівня інноваційної привабливості галузей промисловості доцільно використовувати комплексний підхід з урахуванням таких характерних особливостей:

- обґрунтовано визначення інноваційної привабливості підгалузі переробної промисловості на основі її кількісної оцінки;

- при кількісній оцінці використовується двоблокова система статистичних показників: специфічні і неспецифічні;

- на відміну від показників потенціалу, некомерційного ризику та активності, що використовують в методиках [4; 8; 10; 14], пропонується враховувати показники, що цілісно відображають всі складові інноваційної привабливості підгалузей переробної промисловості регіону;

- заснована на використанні статистичних показників та показників щодо соціально-економічного розвитку регіону, які дозволяють дати більш адекватну оцінку, ніж показники, що засновані на методі експертних оцінок. Це виключає фактор суб'єктивізму;

- маловитратна, тому, що використовує щорічні показники, які збираються і публікуються офіційно Державною службою статистики України та показники, що розраховуються згідно оприлюднених програмних документів;

- оперативна, тому, що використовує показники Держслужби статистики України, які розраховуються максимум за 1 квартал і показники з програмних документів, які розраховуються за один рік; а також показники, які за короткий термін часу дозволяють

розрахувати інтегрований показник інноваційної привабливості підгалузі переробної промисловості регіону;

– включені різноспрямовані за впливом на підгалузево інноваційну привабливість показники такі, як: стимулятори та дестимулятори. Дестимулятори доводяться з стимуляторами до порівнянного виду із збереженням вихідної диференціації їх числових значень по регіонах за допомогою процедури нормування;

– основана на методі інтегральної оцінки;

– рекомендована для інвестиційного новатора, що планує працювати у переробній промисловості та для державних адміністрацій всіх рівнів управління;

– базується на доступному алгоритмі розрахунку.

Як вже зазначалось раніше, усі показники доцільно поділити на два блоки «специфічні» та «неспецифічні» показники.

Під специфічними показниками розуміємо показники функціонування галузей та підгалузей про-

мисловості регіону. Вони відображають усі результати їх діяльності, які пов'язані з випуском продукції або послуг на інноваційній основі за конкретний період (рік). Дані показники залишаються постійними протягом доволі тривалого періоду часу.

Вони відображені в регіональних статистичних збірниках, які представлено територіальними органами Державної служби статистики України.

Під неспецифічними показниками будемо розуміти показники, які не мають безпосередній вплив на випуск готової продукції чи послуг. Дана група показників є відносною. Склад показників змінюється більшою мірою, ніж група специфічних показників. В регіональних статистичних щорічниках, які представлено територіальними органами Держслужби статистики України, та нормативно-правових актах і додатках до них представлені дані за цими показниками.

Перелік показників за вищезазначеними групами доцільно використовувати при оцінці галузевої інноваційної привабливості (табл. 1).

Таблиця 1

Показники оцінки інноваційної привабливості галузей переробної промисловості регіону

Специфічні показники	Неспецифічні показники
<ol style="list-style-type: none"> 1. Число підприємств галузі переробної промисловості. 2. Обсяг реалізованої продукції галузі переробної промисловості, млн грн. 3. Ланцюговий темп росту фізичного обсягу продукції галузі переробної промисловості, % 4. Власний зареєстрований капітал галузі переробної промисловості, млн грн. 5. Питома вага підприємств галузі переробної промисловості, що одержали прибуток, відносно загальної кількості підприємств галузі, %. 6. Питома вага обсягу виробленої продукції на підприємствах галузі переробної промисловості за інституціональним підходом, %. 7. Питома вага обсягу виробленої продукції на підприємствах галузі переробної промисловості за функціональним підходом, %. 8. Частка матеріальних витрат у загальному обсязі витрат на виробництво продукції галузі переробної промисловості, %. 9. Наявність основних засобів та нематеріальних активів за залишковою вартістю на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 10. Знос основних фондів на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 11. Додана вартість за витратами виробництва на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Питома вага працівників, зайнятих в акціонерних товариствах галузі переробної промисловості відносно загальної кількості працівників, зайнятих на підприємствах за усіма організаційно-правовими формами господарювання даної галузі, %. 2. Питома вага працівників, зайнятих в товариствах з обмеженою відповідальністю галузі переробної промисловості відносно загальної кількості працівників, зайнятих на підприємствах за усіма організаційно-правовими формами господарювання даної галузі, %. 3. Середньооблікова кількість штатних працівників на підприємствах галузі переробної промисловості, тис. осіб. 4. Коефіцієнт прийняття на підприємствах галузі переробної промисловості, %. 5. Коефіцієнт вибуття на підприємствах галузі переробної промисловості, %. 6. Середньомісячна номінальна заробітна плата працюючих на підприємствах певної галузі переробної промисловості, грн. 7. Коефіцієнт плинності на підприємствах галузі переробної промисловості, %. 8. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 9. Дебіторська заборгованість за розрахунки з бюджетом на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 10. Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 11. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 12. Поточна кредиторська заборгованість з оплати праці на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 13. Поточні фінансові інвестиції на підприємствах галузі переробної промисловості, млн грн. 14. Питома вага реалізованої продукції на підприємствах галузі переробної промисловості за інституціональним підходом, %. 15. Питома вага реалізованої продукції на підприємствах галузі переробної промисловості за функціональним підходом, %.

Алгоритм розрахунку інтегральної оцінки інноваційної привабливості галузі промисловості регіону базується складається з таких кроків:

1. Визначення рівня деталізації оцінки (галузі промисловості або підгалузі).

2. Підбір економіко-статистичних показників та показників з деяких програмних документів (програм соціально-економічного розвитку регіону) та їх розрахунків до конкретних показників-індикаторів.

3. Структуризація за блоками показників-індикаторів у відповідності із рівнем специфічності їх впливу

на підгалузеву інноваційну привабливість та виявлення показників-стимуляторів і показників-дестимуляторів за блоками специфічних показників і неспецифічних.

4. Формування інформаційної бази даних, тобто формування матриці вихідних даних.

5. Ранжування показників у порядку збільшення для визначення максимального (найкращого) і мінімального значення показників.

6. Вибір в якості базових так званих «найкращих» даних за кожним з показників-індикаторів: для показників-стимуляторів – максимального, а для показників-дестимуляторів – мінімального.

7. Розрахунок часткових індексів за блоком «Специфічні показники», тобто нормування специфічних показників за формулами [1; 2] ($K_{i_{сп}}$)

$$\text{для показників-стимуляторів: } K_{i_{сп}} = \frac{Y_{i_{сп}}}{Y_{i_{сп} \text{ найкр}}} ; (1)$$

$$\text{для показників-дестимуляторів: } K_{i_{сп}} = \frac{Y_{i_{сп} \text{ min}}}{Y_{i_{сп}}} , (2)$$

де $Y_{i_{сп} \text{ min}}$ – рівень i -го показника за блоком «Специфічні показники»;

$Y_{i_{сп} \text{ найкр}}$ – найкращий результат за i -м показником-стимулятором блоку «Специфічні показники»;

$Y_{i_{сп} \text{ min}}$ – мінімальний результат за i -м показником-дестимулятором блоку «Специфічні показники».

8. Розрахунок групового інтегрального індексу, що характеризує блок «Специфічні показники»:

$$K_{сп.спец} = \sqrt[11]{K_{1_{сп}} * K_{2_{сп}} * \dots * K_{11_{сп}}} , (3)$$

де 11 – кількість показників за блоком «Специфічні показники».

9. Розрахунок часткових індексів за блоком «Неспецифічні показники» ($K_{j_{нсп}}$), тобто нормування неспецифічних показників за формулами 4, 5:

$$\text{для показників-стимуляторів: } K_{j_{нсп}} = \frac{Y_{j_{нсп}}}{Y_{j_{нсп} \text{ найкр}}} ; (4)$$

$$\text{для показників-дестимуляторів: } K_{j_{нсп}} = \frac{Y_{j_{нсп} \text{ min}}}{Y_{j_{нсп}}} , (5)$$

де $Y_{j_{нсп}}$ – рівень j -го показника за блоком «Неспецифічні показники»;

$Y_{j_{нсп} \text{ найкр}}$ – найкращий результат за j -м показником-стимулятором блоку «Неспецифічні показники»;

$Y_{j_{нсп} \text{ min}}$ – мінімальний результат за j -м показником-дестимулятором блоку «Неспецифічні показники»

10. Розрахунок групового інтегрального індексу, що характеризує блок «Неспецифічні показники»:

$$K_{сп.несп} = \sqrt[15]{K_{1_{нсп}} * K_{2_{нсп}} * \dots * K_{15_{нсп}}} , (6)$$

де 15 – кількість показників за блоком «Неспецифічні показники».

11. Розрахунок загального інтегрального індексу інноваційної привабливості галузей промисловості ($K_{заг}$) розраховується як корінь квадратний добутку групового інтегрального індексу за блоками «Специфічні показники» та «Неспецифічні показники»:

$$K_{заг} = \sqrt{K_{сп} * K_{нсп}} . (7)$$

12. Ранжування галузей промисловості за загальним інтегральним індексом інноваційної привабливості.

Потенційними споживачами вищезазначеної методики можуть бути: державні службовці та службовці регіональних органів влади, науковці, викладачі, аспіранти, студенти ВУЗів.

На основі даної методики було проведено ранжування галузей промисловості Одеської області у 2017 р. за рівнем інноваційної привабливості (табл. 2) [20, 21, 22].

У результаті даних розрахунків бачимо, що найбільш інноваційно привабливими серед підгалузей переробної промисловості регіону є: виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, хімічних речовин і хімічної продукції, коксу та продуктів нафтоперероблення, основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів, а найменш – виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування, виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування.

У харчовій промисловій Одеської області сконцентрована найбільша кількість промислових підприємств. Для даних підприємств характерним є: доволі високий рівень продуктивності праці; доволі великий обсяг продукції; невеликий знос і коефіцієнт вибуття виробничих основних фондів; високий рівень фінансової збалансованості у розрахунках між постачальниками та покупцями; великий обсяг фінансових вкладень у галузеві великі та середні підприємства; пріоритети у підтримці з державного бюджету у рамках державних цільових програм, що в підсумку і зумовило лідируюче положення у рейтингу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Одним з інструментів підтримки інноваційного регіонального розвитку запропоновано використання методики комплексної статистичної оцінки інноваційної привабливості галузей промисловості регіону, яка має відмінні характеристики: відповідає сутності визначення інноваційної привабливості певної галузі промисловості, припускає кількісну оцінку; заснована на двоблоковій системі показників (специфічних і неспецифічних) та використовує інформацію не тільки статистичних органів Державної служби статистики України, але й інформацію з програмних документів, що дає змогу розрахувати інтегральний показник кожної галузі промисловості; базується на індексному методі розрахунку; має доступний алгоритм моделі розрахунку.

У результаті даних розрахунків бачимо, що найбільш інноваційно привабливими серед підгалузей переробної промисловості регіону є: виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, хімічних речовин і хімічної продукції, коксу та продуктів нафтоперероблення, основних фармацевтичних продуктів

Рейтинг інноваційної привабливості галузей промисловості Одеської області у 2017 р.

Галузь переробленої промисловості	Зведений інтегральний індекс по блоку «Специфічні показники»	Зведений інтегральний індекс по блоку «Неспецифічні показники»	Загальний інтегральний індекс інноваційної привабливості	Місце
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	0,28883	0,54469	0,27235	1
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та ін. матеріалів	0,32388	0,32885	0,16442	7
Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	0,39339	0,33524	0,16762	6
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	0,40837	0,34672	0,17336	4
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	0,34995	0,47305	0,23653	2
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	0,84446	0,42055	0,21028	3
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	0,35607	0,32975	0,16488	8
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	0,55698	0,31654	0,15827	9
Машинобудування	0,22444	0,34555	0,17278	5
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	0,24922	0,31512	0,15756	10

і фармацевтичних препаратів, а найменш – виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування, виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування.

У харчовій промисловій Одеської області зосереджена найбільша кількість промислових підприємств, для яких характерним є: високий рівень продуктивності праці; великий обсяг продукції, що випускається; незначний знос та коефіцієнт вибуття основних фондів; найвища ступінь фінансової збалансованості у розрахунках між постачальниками та покупцями; найбільший обсяг фінансових вкладень, у тому числі довгострокових, у великі та середні підприємства галузі; пріоритети у підтримці з державного бюджету у рамках державних цільових програм, що в підсумку і зумовило лідируюче положення у рейтингу.

Подальші дослідження стосуються таких нерозкритих питань, як інноваційна безпека регіону та методика її розрахунку.

Список використаних джерел

1. Буркинський Б.В., Степаненко С.Ф. Регіональна промислова політика. *Вісник АЕН України* : наук. щорічник. 2014. №1. С. 3-9.
2. Вахович І.М. Фінансова політика сталого розвитку регіону : методологія формування та механізм реалізації. Луцьк : Надстир'я, 2007. 496 с.
3. Геєц В. Институциональная обусловленность инновационных процессов в промышленном развитии Украины. *Економіка України*. 2014. №12. С. 4-19.
4. Головченко О.М. Формування механізмів стабільного розвитку регіону : [монографія]. Одеса : Фенікс, 2009. 424 с.

5. Дубницький В.І., Федуллова С.О. Парадигма функціонування ринкових процесів в умовах трансформації регіонів. *Вісник економічної науки*. 2016. № 1(30). С. 45-49.

6. Захарченко В.І., Метіль Т.К., Топалова І.А. Наукові основи управління ринковою системою регіону : [монографія]. Одеса : ОНПУ, Атлант, 2016. 316 с.

7. Ілляшенко С.М., Ілляшенко Н.С. Перспективи і загрози четвертої промислової революції та їх урахування при виборі стратегій інноваційного зростання. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2016. №1. С. 11-21.

8. Колодинський С.Б. Структурне формування інноваційного потенціалу Одеського регіону. *Прометей*. 2015. № 1. С. 28-32.

9. Лайко О.І. Трансформаційні процеси в інвестиційній системі економіки України : [монографія]. Одеса : ФОР Грін Д.С., 2014. 460 с.

10. Уманець Т.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток регіону як основа конкурентоспроможності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 15. Т. 4. Економічні науки. С. 363-367.

11. Julin I. Economic Progress of Belgium from 1890 to 1907. *Journal of the Royal Statistical Society*, London, 1912, № 2.

12. The Harvard Index of General Business Conditions its Interpretation. Cambridge, Mass., 1924.

13. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – 5-е изд. Москва : Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.

14. Пілюшенко В.Л. Управління інноваційно-інвестиційний розвитком території : [монографія]. Донецьк : ВІК, 2007. 317 с.

15. Семенов В.Ф., Басюк О.В. Використання потенціалу нової економіки при формуванні регіональних інноваційних структур організації і управління турризмом : [монографія]. Одеса : Атлант, 2013. 356 с.

16. Про основи національної безпеки України : Закон України. *Урядовий кур'єр*. 2003. №139.

17. Про державні цільові програми : Закон України № 1621 від 18 березня 2004 року. *Урядовий кур'єр*. 2004. №75.

18. Про інноваційну діяльність : Закон України № 40-IV від 04.07.2002. *Урядовий кур'єр*. 2002. №143.

19. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» : схвалена указом Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 6.

20. Діяльність суб'єктів господарювання, 2016. Статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2017.

21. Діяльність підприємств з виробництва харчових продуктів в Одеській області : збірник. Одеса : Головне управління статистики, 2017.

22. Основні показники діяльності підприємств Одеської області у 2016 році : стат. бюл. Одеса : Головне управління статистики в Одеській області, 2017.

23. Статистичний щорічник України за 2017 рік. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/pub11_u.htm.

References

1. Burkynskyy, B.V. & Stepanenko, S.F. (2014). Regionalna promyslova polityka [Regional Industrial Policy]. *Visnik AEN Ukrainy – AES Journal of Ukraine: Sciences, 1*, 3-9 [in Ukrainian].

2. Vakhovich, I.M. (2007). Finansova politika stalogo rozvytku : metodologia formyvania ta mexanizm realizatsii [Financial policy of sustainable development of the region: methodology of formation and implementation mechanism]. *Lutsk : Nadstyrna* [in Ukrainian].

3. Heets, V. (2014). Ynstitutsyonalnaya obuslovennost ynnovatsyonnykh protsessov v promyshlennom rozvytyy Ukrainy [Institutional Condition of Innovation Processes in the Industrial Development of Ukraine]. *Ekonomika Ukraini – Economy of Ukraine, 12*, 4-19 [in Russian].

4. Holovchenko, O.M. (2009). Formuvannya mekhanizmiv stabilnogo rozvytku rehionu [Formation of mechanisms for the stable development of the region]. *Odessa: Phoenix* [in Ukrainian].

5. Dubnytsky, V.I. & Fedulova S.O. (2016). Paradyhma funktsionuvannya rynkovykh protsesiv v umovakh transformatsyy rehioniv [Paradigm of functioning of market processes in conditions of transformation of regions]. *Visnik ekonomichnoi nauki – Bulletin of Economic Science, 1* (30), 45-49 [in Ukrainian].

6. Zakharchenko, V.I. Metil, T.K. & Topalova, I.A. (2016). Naukovi osnovy upravlinnya rynkovoyu systemoyu rehionu [Scientific fundamentals of management of the market system of the region]. *Odessa: ONPU, Atlanta* [in Ukrainian].

7. Ilyashenko, S.M. & Ilyashenko, N.S. (2016). Perspektyvy i zahrozy chetvertoyi promyslovoyi revolutsiyi ta yikh urakhuvannya pry vybori stratehiy innovatsiyonnoho zrostannya [Perspectives and threats of the fourth industrial revolution and their consideration in the choice of strategies for innovation growth]. *Marketing I manegment innovatsiy – Marketing and management of innovations, 1*, 11-21 [in Ukrainian].

8. Kolodynskyy, S.B. (2015). Strukturne formuvannya innovatsiyonnoho potentsialu Odeskoho rehionu [Structural formation of innovative potential of the Odessa region]. *Promitey – Prometheus, 1*, 28-32 [in Ukrainian].

9. Layko, O.I. (2014). Transformatsiyni protsesy v investytsiyiniy systemi ekonomiky Ukrainy [Transformation processes in the investment system of the economy of Ukraine]. *Odessa: FOP Grin D.S.* [in Ukrainian].

10. Umanets, T.V. (2010). Innovatsiyno-investytsiyyny rozvytok rehionu yak osnova konkurentospromozhnosti [Innovative-investment development of the region as the basis of competitiveness]. *Visnyk hmelnitskogo natsionalnogo universitetu - Bulletin of the Khmelnytsky National University, 15*, 363-367 [in Ukrainian].

11. Julin I. Economic Progress of Belgium from 1890 to 1907. *Journal of the Royal Statistical Society, London, 1912, № 2*.

12. The Harvard Index of General Business Conditions its Interpretation. *Cambridge, Mass., 1924*.

13. Azrylyyan, A.N. (2002). Bol'shoy ekonomicheskyy slovar' [The Big Economic Dictionary]. *Moscow, Institute of the New Economy* [in Russian].

14. Pilyushenko, V.L. (2007). Upravlinnya innovatsiyno-investytsiyyny rozvytkom terytoriyi : [Management of innovation and investment development of the territory]. *Donetsk: VIK* [in Ukrainian].

15. Semenov, V.F. (2013). Vykorystannya potentsialu novoyi ekonomiky pry formuvanni rehionalnykh innovatsiynykh struktur orhanizatsiyi i upravlinnya turyzmom [Use of the potential of the new economy in the formation of regional innovative structures of organization and management of tourism]. *Odessa: Atlanta* [in Ukrainian].

16. Zakon Ukraini: Pro osnovy natsionalnoyi bezpeky Ukrainy (2003) [About the Fundamentals of National Security of Ukraine]. *Uryadovy curier – Uriadovy Courier, 139* [in Ukrainian].

17. Zakon Ukraini: Pro derzhavni tsilovi prohramy (2004) [About state target programs]. *Uryadovy curier – Uriadovy Courier, 75* [in Ukrainian].

18. Zakon Ukraini: Pro innovatsiynu diyalnist (2002) [About innovation activity]. *Uryadovy curier – Uriadovy Courier, 143* [in Ukrainian].

19. Ukaz Prezidenta Ukrainy: Stratehiya staloho rozvytku «Ukrayina – 2020» (2015) [The Strategy for Sustainable Development "Ukraine 2020"]. *Uryadovy curier – Uriadovy Courier, 6* [in Ukrainian].

20. Diyalnist subyektiv hospodaryuvannya, 2016 : statystychnyy zbirnyk [Activity of Business Entities, 2016 : Statistical Collection]. (2017). *Kyiv, Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy* [in Ukrainian].

21. Diyalnist pidpryyemstv z vyrobnytstva kharchovykh produktiv v Odeskii oblasti : Zbirnyk [Activity of enterprises of food production in the Odessa region: Collection]. (2017). *Odessa, Holovne upravlinnya statystyky* [in Ukrainian].

22. Osnovni pokaznyky diyalnosti pidpryyemstv Odeskoyi oblasti u 2016 rotsi : statystychnyy byuletyn [Main indicators of activity of enterprises of Odessa region in 2016: Statistical bulletin]. (2017). *Odessa, Holovne upravlinnya statystyky v Odeskii oblasti* [in Ukrainian].

23. Statistical Yearbook of Ukraine for 2017. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/pub11_u.htm.